

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie provincie Groningen 2015–2019

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

4 november 2014 / rapportnummer 2980-16

1. Hoofdpunten van het MER

De provincie Groningen gaat een nieuw Provinciaal Omgevingsplan opstellen dat in het kader van de in voorbereiding zijnde Omgevingswet 'Omgevingsvisie' wordt genoemd. Deze Omgevingsvisie bouwt voort op het huidige beleid en legt daarnaast een aantal nieuwe ontwikkelingen in de Omgevingsvisie vast. Vanwege kaderstelling voor een aantal m.e.r.-plichtige activiteiten en kans op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden wordt een planmilieueffectrapport (plan-MER) en een Passende beoordeling opgesteld. Bevoegd gezag in de procedure zijn Provinciale Staten van Groningen.

De provincie heeft de Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ om een advies gevraagd over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen plan-MER. De Commissie baseert haar advies op de Notitie reikwijdte en detailniveau² en het Keuzedocument Omgevingsvisie³.

Het opstellen van een provinciale Omgevingsvisie en het bijbehorende plan-MER is een complexe opgave. Om het plan-MER optimaal te benutten zou het enerzijds moeten aansluiten bij het strategisch niveau van de Omgevingsvisie en anderzijds ook antwoord moeten geven op meer concrete vragen op het vlak van milieueffecten, doelbereik en haalbaarheid. De volgende vragen geven daarbij sturing:

- Wat zijn de milieueffecten van de nieuwe beleidskeuzes en activiteiten die voortkomen uit de provinciale belangen?
- Gelet op de beschreven milieueffecten, kunnen de provinciale belangen met deze activiteiten en maatregelen worden gerealiseerd of dichterbij worden gebracht (doelbereik)?
- Wat is de (juridische) uitvoerbaarheid, onder welke voorwaarden?

Daarom beschouwt de Commissie de volgende punten als essentiële informatie in het plan-MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het plan-MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een overzicht van herzien beleid, nieuwe en al eerder overeengekomen beleidsvoornemens, partijen die het voortouw nemen bij uitwerking en uitvoering van deze nieuwe beleidsvoornemens en daaruit voortvloeiende plannen en projecten;
- de te verwachten milieueffecten van de provinciale belangen en beleidsvoornemens, zowel afzonderlijk als in samenhang;
- de consequenties van de bevindingen van het plan-MER voor de verdere besluitvorming (in de vorm van randvoorwaarden, uitgangspunten en/of te onderzoeken aspecten in een monitoring- en evaluatieprogramma).

Besluitvormers en betrokkenen lezen in de eerste plaats de samenvatting van het plan-MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het plan-MER.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl.

² Notitie reikwijdte en detailniveau, plan-MER Omgevingsvisie Groningen, Grontmij, 3 september 2014

³ Keuzedocument Omgevingsvisie, Provincie Groningen, 10 juni 2014

2. Provinciale belangen en ambities, besluitvormingsproces en beleidskader

2.1 Provinciale belangen en ambities en besluitvormingsproces

In de Notitie R&D is beschreven dat de nieuwe Omgevingsvisie zich richt op de fysieke omgeving. De centrale onderwerpen zijn: ruimte, water, verkeer en vervoer en milieu. Op deze onderwerpen wordt veelal het beleid uit het huidige Provinciale Omgevingsplan doorgezet, maar er vinden op een aantal thema's ook wijzigingen plaats. In het Keuzedocument staan deze wijzigingen per provinciaal belang genoemd.

In het Keuzedocument is een overzicht (bijlage 3) opgenomen van de beleidswijzigingen ten opzichte van het POP. Daarin is aangegeven of een bepaald beleid vervalt, wordt herzien of moet worden geactualiseerd. Vanwege de milieueffecten die daardoor onderzocht moeten worden adviseert de Commissie om in het plan-MER per provinciaal belang uiteindelijk de volgende vragen te beantwoorden:

- Wat zijn de effecten van deze nieuwe beleidskeuzes en de daaruit voortvloeiende activiteiten? Draagt het beleid in de Omgevingsvisie bij aan het verminderen of oplossen van de milieuknelpunten, dan wel het benutten van kansen?
- Kunnen met de beleidskeuzes en activiteiten en maatregelen de provinciale belangen worden gerealiseerd of dichterbij worden gebracht?
- In welke mate gaan de voorgenomen fysieke maatregelen samen met andersoortige (niet fysieke) maatregelen om de provinciale belangen en ambities te realiseren (interactie-effecten)?⁴

Bovenstaande probleemverkenning werpt mogelijk een nieuw licht op de provinciale belangen en ambities en de daaruit voortvloeiende maatregelen: is aanpassing of aanvulling nodig?

Een gedeelte van de ontwikkelingen die in de Omgevingsvisie worden beschreven is in gang gezet en/of er heeft reeds besluitvorming over plaatsgevonden door de provincie of door andere overheden. Een ander deel van de ontwikkelingen wordt in latere besluitvormingstrajecten ingevuld. In de notitie R&D (bijlage 1) is daarom per beleidsveld een lijst van m.e.r.-plichtige projecten en de stand van zaken ervan opgenomen. Om belanghebbenden en betrokkenen inzicht te geven in zowel de m.e.r.-plichtige projecten en het volledige pallet aan ontwikkelingen die milieueffecten met zich mee kunnen brengen adviseert de Commissie het overzicht uit de notitie R&D aan te vullen met per provinciaal belang:

- een duidelijk onderscheid tussen *bestaand beleid* en concrete nieuwe *activiteiten*,
- op welke *locatie* nieuwe activiteiten mogelijk zullen plaatsvinden,
- *wanneer* daarover besloten zal worden en door welk *bevoegd gezag*.

Geef daarbij aan over welke activiteiten nu besloten wordt omdat bij besluitvorming in een later stadium het provinciaal belang niet goed in ogenschouw genomen kan worden.

⁴ Bijvoorbeeld wanneer een spoortracé wordt aangelegd moeten er ook afspraken zijn met een vervoerder.

2.2 Wettelijk en beleidskader

In de notitie R&D wordt niet ingegaan op het beleidskader. Beschrijf in het plan-MER de, voor de beleidsvoornemens in de Omgevingsvisie, relevante randvoorwaarden voortkomend uit beleidskaders en wet- en regelgeving. Geef aan wat de consequenties voor (onderdelen van) de beleidsvoornemens zijn. Geef in het plan-MER aan of er sprake kan zijn van gemeenschappelijke of conflicterende belangen of aanzienlijke milieueffecten buiten de provincie Groningen (in andere provincies of in Duitsland). Indien belangrijke nadelige milieugevolgen in Duitsland kunnen optreden adviseert de Commissie in beeld te brengen hoe hiermee wordt omgegaan.⁵

3. Voorgenomen activiteit en beoordelingskader

3.1 Onderwerpen in het plan-MER

In de notitie R&D wordt aangegeven dat het plan-MER zich zal richten op een beperkt aantal concrete activiteiten en beleidsvoornemens. Een plan-MER dient echter *alle* relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten te belichten die in het plan worden mogelijk gemaakt en beperkt zich niet tot m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en de daarbij behorende milieueffecten. De Commissie adviseert dan ook voor alle relevante beleidsvoornemens (een voorzet hiertoe heeft de Commissie in §3.3 van dit advies opgenomen) op het abstractieniveau van de te nemen besluiten de potentiële (cumulatieve) milieueffecten te beoordelen. Indien conflicten met wet- en regelgeving ontstaan, is het tevens nodig aan te geven met welke maatregelen deze kunnen worden voorkomen. Daarbij dient ook te worden aangegeven hoe effectief maatregelen zijn.

3.2 Referentiesituatie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in de provincie⁶ en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten van de nieuwe beleidsvoornemens. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen beleidswijzigingen of één van de alternatieve keuzes daarvoor worden gerealiseerd. Kortom, bestaande beleidsvoornemens (dus van voor de Omgevingsvisie) behoren tot de referentiesituatie. Nieuwe ontwikkelingen behoren alleen tot de referentiesituatie als daarover reeds zo concreet is besloten dat zeker is dat ze doorgaan.

⁵ De wettelijke bepalingen ten aanzien van grensoverschrijdende effecten staan beschreven in paragraaf 7.8. van de Wet Milieubeheer.

⁶ Waar 'provincie' wordt aangegeven, dient ook te worden ingegaan op provinciegrensoverschrijdende situaties.

3.3 Beleidsvoornemens en alternatieven

In het keuzedocument wordt een onderscheid gemaakt in provinciale belangen en gebiedsopgaven. De Commissie adviseert om de relatie tussen deze nader te beschouwen in het plan-MER omdat daarmee voor belanghebbenden en betrokkenen meer inzicht ontstaat in de (eventuele) samenhang tussen activiteiten en de (cumulatieve) milieugevolgen.

De Commissie adviseert om (voort bordurend op de eerder genoemde punten in §2.1 en §2.2 van dit advies) in te gaan op de relatie tussen de nieuwe activiteiten en de gebiedsopgaven⁷ en daarvoor in het plan-MER het overzicht verder aan te vullen met:

- nut en noodzaak van de gebiedsopgaven en de nieuwe voorgenomen activiteiten;
- criteria (wettelijke eisen, provinciale randvoorwaarden) waaraan locaties moeten voldoen;
- (potentiële locaties) zoekgebieden die daaruit volgen;
- potenties en beperkingen die deze zoekgebieden met zich meebrengen.

De ontwikkelingen in de Eemsdelta worden in een regionale Structuurvisie verder uitgewerkt, hierbij wordt ook een afzonderlijke m.e.r.-procedure doorlopen.

De Commissie adviseert in het MER in ieder geval in te gaan op nieuwe en/of herziene activiteiten en maatregelen en mogelijke alternatieven. Na lezing van de notitie R&D en het Keuzedocumenten lijken dat in ieder geval de volgende nieuwe en/of herziene activiteiten en maatregelen volgend uit de provinciale belangen te zijn:

- woningbouw en bedrijventerreinen (economische expansie versus leegstand);
- melkveehouderij (groei of niet, overal of in delen van de provincie);
- windparken en energie (clusteren of verspreiden);
- infrastructuur;
- waterveiligheid en -kwaliteit;
- omgaan met bodembeweging;
- landschap en cultuurhistorie⁸;
- natuur- en biodiversiteitsontwikkeling.

3.4 Beoordelingskader

De Commissie adviseert om in het plan-MER de beleidsvoornemens en concrete nieuwe activiteiten die uit de beleidsvoornemens voortvloeien te toetsen op:

- (milieu)effecten; wat zijn effecten van deze nieuwe activiteiten (voortkomend uit de gedefinieerde provinciale belangen en ambities)? Wanneer deze effecten onacceptabel worden geacht of wanneer synergie mogelijk lijkt, zijn dan andere alternatieven aan de orde of zijn er mitigerende maatregelen die effectief kunnen worden ingezet?
- doelbereik; kunnen met deze activiteiten de provinciale belangen worden gerealiseerd of dichterbij worden gebracht? En wanneer dit niet het geval is, zijn dan andere alternatieven mogelijk?

⁷ Welke activiteiten vinden in welke deelgebieden plaats?

⁸ Ga in op de Beleidsnotitie landschap; vastgesteld door Gedeputeerde staten in 2014 en op de ontwikkeling van een kwaliteitsgids om makers van ruimtelijke plannen te inspireren om de kwaliteit van het landschap te benutten.

4. Milieugevolgen

4.1 Detailniveau effectbeschrijving

De effectbeschrijving in het plan-MER moet een detailniveau hebben dat voldoende is voor de besluitvorming over de Omgevingsvisie. Het detailniveau van de uitwerking van de milieuaspecten kan per thema verschillen en moet aansluiten op de aard en omvang van de planonderdelen in de Omgevingsvisie. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting onder de grenswaarden (die volgen uit beleid- en regelgeving) of de provinciale randvoorwaarden blijven is een globale, kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Beschrijf hoe negatieve effecten voorkomen kunnen worden door alternatieve locatiekeuze of het aanpassen of afzien van een activiteit of door maatregelen te treffen. Geef aan welke aandachtspunten voor de besluitvorming voortkomen uit de effectbeschrijving voor de vervolgbesluiten (in de vorm van randvoorwaarden, uitgangspunten en/of onderzoeksopgaven).

In het Keuzedocument en de notitie R&D wordt voor een deel van de voornemens gesteld dat deze niet hoeven te worden besproken in het plan-MER. Wanneer ze van invloed zijn op de (milieu)ruimte is het bespreken van de consequenties daarvan in het kader van plan-MER zeker wel relevant.

De Commissie geeft in de hierna volgende paragrafen:

- aanbevelingen voor het toetsen op doelbereik;
- suggesties om de indicatoren zoals in het beoordelingskader opgenomen verder aan te scherpen;
- handvatten voor de verdere uitwerking van concrete maatregelen (zoals de verdubbeling van de N33, spoor Groningen-Bremen) of suggesties voor de effectbeschrijving en/of -beoordeling.

De Commissie hanteert daarbij de clustering van provinciale belangen zoals deze in het Keuzedocument (pagina 8 Keuzedocument) is opgenomen. In de paragrafen wordt geen uitputtend overzicht gegeven van de te beschrijven milieueffecten.

4.2 Ruimte

In het keuzedocument vallen binnen het cluster ruimte de provinciale belangen 1, 2, 3 en 4

Ga indien nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld windenergie, melkveehouderij) leiden tot ruimtebeslag of forse ingrepen in op de milieugevolgen ervan.

Toets in het plan-MER de nieuwe activiteiten die bij de ruimtelijke ambities horen op doelbereik, kunnen met de activiteiten en maatregelen de provinciale belangen worden gerealiseerd of dichterbij worden gebracht. Ga daarbij in op de interactie met de andere thema's is. Denk daar bijvoorbeeld aan de realisatie van windenergie (ambitie 3), die heeft een effect op de openheid van het landschap (ambitie 5), of aan de ontwikkelingen in de melkveehouderij (ambitie 4) en daaraan gerelateerde effecten op landschap (ambitie 5), natuur (ambitie 6), waterkwaliteit (ambitie 8) en/of milieuhinder (ambitie 11).

4.3 Natuur en landschap

In het keuzedocument vallen de provinciale belangen 5 en 6 binnen het cluster natuur en landschap

4.3.1 Natuur

In de Notitie R&D is aangegeven dat de effectbeschrijving zich zal richten op Natura 2000-gebieden, Ecologische Hoofdstructuur en op soorten. De Commissie adviseert eerst de ingreep-effectrelaties in beeld te brengen, en pas daarna de gevolgen voor beschermde gebieden en beschermde soorten te beschrijven.

Gevolgen voor beschermde gebieden

Passende beoordeling: effectbeschrijving Natura 2000-gebieden

De Notitie R&D geeft een goede aanzet voor de aanpak die bij de Passende beoordeling wordt gevolgd. Onderwerpen die spelen in de Eemsdelta worden op hoofdlijnen beschreven. Uit het oogpunt van transparantie adviseert de Commissie om op basis van de inventarisatie van de ingreep-effectrelaties:

- eerst *alle* gevolgen op een vergelijkbaar hoog abstractieniveau te beschrijven,
- vervolgens aan te geven welke gebieden beïnvloed kunnen worden en waardoor,
- en tot slot hoe de activiteiten zich tot elkaar verhouden (cumulatie).

Werk daarna de activiteiten die geen betrekking hebben op de Eemsdelta verder uit.

De Notitie R&D stelt dat er geen modelberekeningen worden uitgevoerd. De Commissie verwacht dat in ieder geval bij de gevolgen van stikstofdepositie een navolgbare kwantitatieve onderbouwing wel nodig zal zijn. Gedetailleerde modelberekeningen zijn daarvoor niet noodzakelijk maar de veranderingen in stikstofdepositie dienen tenminste indicatief gekwantificeerd te worden.

De Commissie adviseert in het MER aan te geven of de activiteiten (afzonderlijk en/of in cumulatie) kunnen leiden tot de aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Betrek indien relevant ook Natura 2000-gebieden buiten de provincie (Nederland en Duitsland) bij de effectbeoordeling. Mitigerende maatregelen kunnen daarbij worden betrokken, het alleen noemen van maatregelen is niet afdoende. Geef tenminste een globale indruk van de effectiviteit en haalbaarheid van maatregelen. Ga daarbij ook in op de situatie wanneer significant negatieve gevolgen niet kunnen worden uitgesloten en geef aan of bijvoorbeeld de ADC-toets doorlopen moet worden.

Beschermde natuurmonumenten

De Commissie adviseert in te gaan op de gevolgen van de beleidsvoornemens voor de wettelijke kenmerken van Beschermde natuurmonumenten voor zover deze gelegen zijn buiten de Natura 2000-gebieden.

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Beschrijf op basis van de inventarisatie van de ingreep-effectrelaties de gevolgen voor de wettelijke kenmerken en waarden van de provinciale EHS. Leg daarbij het accent op gevolgen voor de kwaliteit en het ecologische functioneren van natuur(beheer)typen binnen de EHS. Geef tevens aan of ruimtebeslag aan de orde kan zijn en hoe daarmee wordt omgegaan.

Gevolgen voor de provinciale biodiversiteit

Beschrijf de gevolgen van de in de omgevingsvisie genoemde activiteiten voor de biodiversiteit (verscheidenheid aan soorten) in de provincie.

Doe dit door:

- de leefgebieden in kaart te brengen van de soorten waarvoor de provincie een grote internationale verantwoordelijkheid heeft⁹;
- de (potentiele) kerngebieden in kaart te brengen waar de provincie boerenlandvogels en overige belangrijke soorten in het agrarisch gebied wil beschermen¹⁰;
- op grond van de beschreven ingreep-effectrelaties na te gaan of de activiteiten de kwaliteit van leefgebieden/potentiele kerngebieden kunnen beïnvloeden¹¹ en
- (mitigerende) maatregelen in beeld te brengen waarmee nadelige effecten voorkomen of beperkt kunnen worden.

4.3.2 Landschap

Ten aanzien van de effecten op landschap adviseert de Commissie in het plan-MER te beschrijven in hoeverre de in het provinciale omgevingsplan³ onderscheiden tien 'Groninger kernkarakteristieken' van het landschap nog overeind blijven. Indien dit het geval is adviseert de Commissie de nieuwe ontwikkelingen daaraan en aan de kaartbijlage 'Landschapswaarden' in de Omgevingsvisie te toetsen.

Houd rekening met de gevolgen van activiteiten voor weidsheid en duisternis van het Wadengebiet zoals vastgelegd in het Barro als invulling van Provinciaal belang 1: Ruimtelijke kwaliteit. Ga in het plan-MER tevens in op:

- de effecten op (de te behouden waarden van) Nationale Landschappen Middag-Humsterland en Drentsche Aa;
- de bouwblokgroottes en de mogelijke effecten op het landschap van het GroningerVerdienmodel voor de melkveehouderij, zoals vastgelegd in een herziening van de Provinciale Omgevingsverordening;
- de effecten van windturbines.

⁹ Dit kan beperkt blijven tot de relevante soorten van de Vogelrichtlijn (alle inheemse soorten), Habitatrichtlijn (Bijlage II, IV) en overige krachtens de Flora- en Faunawetwet beschermde soorten mits genoemd in Tabel 2 en 3 van het 'Vrijstellingsbesluit'. In het MER kan worden volstaan met gecombineerde kaartbeelden (bijvoorbeeld gebied met hoge weidevogeldichtheden) mits duidelijk is hoe deze tot stand komen.

¹⁰ Waaronder de soorten uit de provinciale doelenkaders zoals nu in concept ontwikkeld in het kader van de stelselherziening agrarisch natuurbeheer (ANLb 2016).

¹¹ Doe dit indien relevant ook kwantitatief, rekening houdend met populatietrends, populatiegroottes of dichtheden.

4.4 Water

In het keuzedocument vallen binnen het cluster water de provinciale belangen 7 en 8.

De Commissie heeft een aantal suggesties om de indicatoren zoals in het beoordelingskader opgenomen verder aan te scherpen:

- gebruik hoogwaterbescherming en veiligheid tegen overstroming (vasthouden, bergen afvoeren) als toetsingscriteria voor het Provinciaal belang 7: Beschermen tegen water.
- toets onder meer aan KRW-parameters om effecten van maatregelen voortkomend uit Provinciaal belang 8: Schoon water vast te stellen.

4.5 Mobiliteit

In het keuzedocument vallen binnen het cluster mobiliteit de provinciale belangen 9 en 10.

De Commissie adviseert in het plan-MER inzicht te geven in, de op het niveau van de provincie, te maken keuzes ten aanzien van mobiliteit. Geef in het plan-MER een onderbouwing van nut en noodzaak van de te nemen maatregelen om daarmee richting te geven aan nog komende discussies over deze maatregelen.

Criteria binnen het cluster mobiliteit (voor de nieuwe maatregelen) zouden kunnen zijn:

- Auto: reistijd/-vertragingen/intensiteiten N33 midden, effect op de omliggende wegen.
- OV: reistijdveranderingen, punctualiteit en kwaliteit Groningen-Bremen.
- Verkeersveiligheid: aantal slachtoffers.
- Externe veiligheid bij de Helihaven.

Voor de verdere uitwerking van de concrete maatregelen en de ruimtelijke reserveringen daartoe heeft de Commissie een aantal aandachtspunten. Deze worden hieronder uitgewerkt.

Verdubbeling N33 midden

Om richting te kunnen geven aan de discussie over de verdubbeling van de N33 midden adviseert de Commissie in het plan-MER onderbouwing van nut en noodzaak op te nemen. Geef vervolgens inzicht in de effecten van de beoogde verdubbeling van de N33. Doe dit aan de hand van de in het begin van de paragraaf genoemde indicatoren. Deze beschouwing kan op hoofdlijnen plaatsvinden, de detailuitwerking vindt immers plaats in een separaat m.e.r.-traject. Ga daarbij in op:

- de mogelijke verschuivingen van andere netwerkdelen naar de N33;
- de rol van het landbouwverkeer;
- knelpunten bij de afwikkeling en of deze worden opgelost door de beoogde verdubbeling;
- de effecten op het hoofdwegennet bij aansluitingen en routeveranderingen;
- de te verwachten veiligheidseffecten.

De Commissie adviseert om ook aan te geven hoe deze activiteit bijdraagt aan het realiseren van de provinciale belangen: vestigingsklimaat (2), bereikbaarheid (9) en afstemming bereikbaarheid (10).

Spoor Groningen–Bremen

De Commissie adviseert in het plan–MER de onderbouwing van nut en noodzaak van het spoorproject Groningen–Bremen op te nemen. Geef vervolgens inzicht in de effecten van de spoorverdubbeling Groningen–Bremen. Maak daarbij onderscheid tussen effecten van maatregelen aan Nederlandse en aan Duitse kant. Beschrijf de gevolgen voor betrouwbaarheid en aansluitingen.

Geef indicatief inzicht in de vervoerwaarde en concurrentiepositie ten opzichte van de auto. De Commissie adviseert om ook aan te geven hoe deze activiteit bijdraagt aan het realiseren van het provinciale belang bereikbaarheid (9).

Helihaven

Besprek in het plan–MER op hoofdlijnen het mogelijk gebruik van Helihaven (de detailuitwerking vindt plaats in het MER Helihaven). Ga daarbij kort in op externe veiligheid. Besprek de relatie met de provinciale belangen en de economische ontwikkeling.

4.6 Milieu

In het keuzedocument vallen binnen het cluster milieu de provinciale belangen¹¹ en 12.

Beschouw in het plan–MER de nieuwe activiteiten op de bijdrage aan de provinciale milieudoelen. Ga daarnaast in op de milieueffecten voor zover deze niet in de eerdere paragrafen reeds aan de orde zijn geweest, zoals bijvoorbeeld geurhinder en volksgezondheid. Doe dit niet alleen per activiteit maar ook voor alle activiteiten tezamen in een gebied (cumulatie).

Voor de lezers van het MER zijn de effecten van delfstofwinning (bodemdaling, aardschokken) relevant. De Commissie is zich ervan bewust dat de beleidsvrijheid en dientengevolge het treffen van maatregelen in de Omgevingsvisie voor de provincie beperkt is, maar dat wel het omgaan met deze effecten binnen het provinciale domein ligt. Daarom adviseert de Commissie in het plan–MER in te gaan op de mogelijke gevolgen van delfstofwinning voor het provinciale beleid.

5. Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project–)doelen en wettelijke grenswaarden rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.¹²

¹² Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

Het plan-MER zou daarvoor de volgende informatie moeten bevatten:

- Benoem de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de onzekerheden. Het gaat dan om maatschappelijke ontwikkelingen die onzeker zijn (bijvoorbeeld vanuit de WLO-scenario's) en ontwikkelingen in de milieukwaliteit maar ook om onzekerheden in doelbereik (wordt bestaand beleid inderdaad gerealiseerd?).
- Geef het belang van de benoemde onzekerheden, bezien vanuit de provinciale belangen en ambities en de gevolgen voor het milieu, indien relevant rekening houdend met het voorzorgsbeginsel. Geef daarbij aan of de onzekerheden kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de verschillen tussen alternatieven, de uitvoerbaarheid van het voorkeursalternatief of dat zij additionele maatregelen vragen ten opzichte van wat nu in de Omgevingsvisie is voorzien.
- Welke indicatoren worden gebruikt voor (ex-durante) evaluatie van daadwerkelijke effecten en welke (grens)waarden en alert limits¹³ daarbij worden gebruikt. De Commissie geeft in overweging om hierbij de indicatoren uit het beoordelingskader te betrekken. Hoe gaan deze een rol spelen in de realisatiefase van de omgevingsvisie? Op welke wijze worden gedurende de looptijd van de Omgevingsvisie bijstellingen in maatregelen mogelijk gemaakt indien de omgeving zich anders ontwikkelt dan voorzien?

6. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

¹³ Milieuontwikkelingen waardoor een 'stoplicht' op oranje of rood springt. De probleemeigenaar moet dan wel bekend zijn.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van de provincie Groningen

Besluit: vaststellen omgevingsvisie

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor diverse mogelijk m.e.r.plichtige activiteiten en vanwege passende beoordeling

Activiteit: Vaststellen van een nieuwe Omgevingsvisie voor de provincie Groningen.

Procedurele gegevens:

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 18 september t/m 30 oktober 2014

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 15 september 2014

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 4 november 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

prof.dr. H.J. Meurs

ir. C.T. Smit (werkgroepsecretaris)

drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

ir. R.F. de Vries

drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een startgesprek gevoerd met medewerkers van de provincie Groningen. Dit gesprek heeft op 24 september 2014 plaatsgevonden.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Omgevingsvisie provincie Groningen, Grontmij, 9 september 2014;
- Keuzedocument Omgevingsvisie, 10 juni 2014
- De ontwikkeling van het Groninger verdienmodel voor de melkveehouderij, 28 mei 2014.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Omgevingsvisie provincie
Groningen 2015–2019**

ISBN: 978-90-421-4030-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

